

Dienes Gedeon búcsúztatója

1919-2005

Felejthetetlen barátunk, Dienes Gedeon, ahogy szólítottunk: Dzsi, értetlenül és hitetlenkedve állunk itt ravatalod mellett. Nem akarjuk, nem tudjuk elhinni, hogy ez történt veled, képed annyira összekapcsolódott bennünk az örök fiatalság, a szakadatlan és okos ténykedés, az elpusztíthatatlan vitalitás képzetével, hogy abban reménykedtünk, te leszel az első, akin nem fog a pusztulás kegyetlen hatalma.

És most itt vagyunk mégis, hogy búcsúzzunk tőled. Hogy elmondjuk még egyszer – mert jaj nekem, nem mondtuk elég-szer – irántad való tiszteletünket és szeretetünket.

Sok-sok percet, órát, napot, évet töltöttünk veled együtt – ki mennyit –, amelyek azért voltak csodálatosak, mert sohasem váltak formálissá vagy banálissá. Mindig volt valami, ami összekötött, mindig volt, amit közösen tenni akartunk, mert mindig készen voltál a tetre és a megértésre.

Nagyszerű embernek ismertünk meg, aki sohasem adja fel, ezért fájdalmas, hogy most engedni voltál kénytelen.

A nyilvános-társas életben két nagy munka, feladat, szenedély töltötte be az életedet: az egyik a tánc és általában a kultúra, a másik a nyelv, a nyelvek és velük a népek, a nemzetek kapcsolata.

Ez a kettő nálad voltaképpen egy volt. Kultúrák és emberek hatalmas konglomerátuma, amelyben nálad jobban senki sem tudott eligazodni.

Mindkettőbe még édesanyád vezetett be, a legendás Dienes Valéria, nekünk Vali néni, a XX. század egyik legjelentősebb magyar nő-alakja. Ott voltál vele gyerekként a Duncan testvérek műhelyében, hogy aztán egy életre legyél a tánc művészténeke és a róla szóló tudománynak híve, művelője, szószólója és mondjuk ki: nemzetközi mértékben is egyik, vagy talán legnagyobb tudósa, aki utolsó éveiben és heteiben is dolgozott: a Táncművészeti Lexikon kéziratain.

Ez a tevékenységed mindvégig egybefonódott érdeklődésed másik nagy tárgyával, a nyelvvel és a nyelvészettel. Nemcsak egyedülálló, bámulatos nyelvtudásoddal tűntél ki, hanem a nyelv szellemének, a benne kifejezett emberi kapcsolatok megértésével. Aki úgy beszélt 20 nyelven, olyan szabadon, vakmerően és ugyanakkor precízen, biztonságosan, ahogy autót vezetett.

És aki az emberi értékek, a szabadság, a tolerancia és a szolidaritás védelmében, ha kellett életedet is kockára tette, mint 1943/44-ben az ellenállásban, a fasizmus ellen, Langlet és Wallenberg mellett.

Gyászolunk Téged, munkatársaid. Munkahelyeidről: a Külügyminisztériumból, a Kultúrkapcsolatok Intézetéből, a Nemzeti Művelési és Közművelődési Intézetből, meg a táncművészet és a táncstudomány különböző munkaközösségeiből, bizottságaiból, szervezeteiből, együtteseiből.

Tudjuk persze, hogy mindez csak kerete életednek, belül ott volt az ember, a tisztelt és szeretett, a tiszteletre és a szeretetre méltó Dienes Gedeon. Aki mindezek mellett olyan csodálatosan teljes életközösségben élt feleségével, Majával, ami ritkán adatik meg emberfiának. És aki mindent megadott azért, hogy gyerekei, Balázs és Ákos, majd unokái szeretetben nőjenek fel és megtalálhassák, megtalálják helyüket az életben.

Búcsúzzunk tőled Dzsi – de nem akarunk elbúcsúzni. Olyan sokat kaptunk tőled, hogy ez nem lenne lehetséges. Szerettünk volna még veled örülni valamely újabb eredménynek, mondjuk a Lexikon megjelenésének vagy egy új bemutatónak, vagy valamilyen családi eseménynek. Szerettünk volna még sokat beszélgetni a múlttól, a táncról, az emberségről és az emberiségről és a jövőről. Amiről szoktunk. De már nem lehet.

Testvérünk, barátunk, kicsit apánk: Dzsi. A biblia szavával szólva a nemes harcot megharcoltad, futásodat elvégezted, a hitetted megtartottad, ezért tudjuk, jár neked az igazság koronája. S a te igazságod fényt ad szeretteidnek is.

Az emberi létezés rendje szerint mi is követünk téged, sokunk hamarabb, mások meg talán később. Addig is, amíg élünk, itt élsz bennünk.

Vitányi Iván

